

vergadering **C257**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 31 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het houden van varkens in combinatie met pluimvee – 2683 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Nederlandse resultaten met betrekking tot de technologie om stikstof te reduceren – 2714 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van het Departement Landbouw en het Vlaams Bijeninstituut in de bestrijding van de Aziatische hoornaar – 2736 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de besmetting van Europese runderen door de exotische ziekte EHD – 2738 (2022-2023)	13

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het houden van varkens in combinatie met pluimvee – 2683 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister en collega's, in Nederland werd de aandacht gevestigd op het gegeven dat varkens in combinatie met pluimvee op hetzelfde bedrijf aanleiding zou kunnen geven tot vogel- en varkensgriepvirussen. Daarom pleiten Nederlandse experts ervoor om kippen en varkens niet meer samen te houden en een betere controle bij varkens te organiseren. Om te vermijden dat het vogelgriepvirus gevaarlijke mutaties ondergaat die het virus gevaarlijker maken voor de mens, is het niet wenselijk om pluimvee en varkens op hetzelfde bedrijf te houden. Er zijn in Nederland heel wat van die bedrijven, vandaar ook de studie en de vaststelling van de experts. Ik kan niet spreken over een conclusie, want daarvoor is het nog te vroeg. Mijn vraag is in hoeverre dit transposeerbaar is op Vlaanderen.

Viroloog Steven Van Gucht wil nog niet zover gaan als de Nederlanders die dat hebben onderzocht, maar hij beweert dat er toch ook een gat in onze bewaking zit. Bij pluimvee wordt vrij goed gemonitord welke vogelgriepvirussen circuleren en welke genetische veranderingen die ondergaan, maar bij varkens gebeurt dat niet. Het Nederlandse advies komt er tegen de achtergrond van verhoogde bezorgdheid om vogelgriep. In een varken kunnen het vogelgriepvirus en andere griepvirussen genetisch materiaal uitwisselen met in het slechtste geval een gevaarlijker vogelgriepvirus met pandemisch potentieel als resultaat. Het is niet de bedoeling om paniek te zaaien, maar na wat we hebben meegemaakt met de coronacrisis kunnen we niet voorzichtig genoeg zijn.

Minister, u bent ongetwijfeld op de hoogte van het Nederlands advies. Wat denkt u als minister van Landbouw van dit advies?

Hebt u er zicht op om hoeveel bedrijven het gaat in Vlaanderen, die zowel varkens als pluimvee houden?

Plant u bepaalde specifieke maatregelen in Vlaanderen? Gaan die maatregelen in dezelfde richting? Binnen welke timing zult u die maatregelen nemen? Plant u eventueel alternatieve, andere maatregelen dan in Nederland? Hebt u daarover al contact gehad met uw Nederlandse collega?

Hoe zult u verder handelen met deze problematiek?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Zoals bekend is Volksgezondheid een federale kwestie. Als minister van Landbouw zet ik vooral in op ondersteuning van bedrijven op het vlak van bioveiligheid, via steun van het Vlaams Landbouw-investeringsfonds (VLIF) en groepsvoorlichting.

Een varkensbeslag en een pluimveebeslag kunnen in principe op hetzelfde adres voorkomen, maar in Vlaanderen worden deze dieren nooit in dezelfde stallen gehuisvest. Elk beslag heeft een apart afgesloten luchtvolume – een aparte stal dus –, en een aparte voorruimte waarin bijvoorbeeld van kledij en schoeisel wordt gewisseld. In 2021 zijn er 142 bedrijven in Vlaanderen met minstens honderd stuks pluimvee die ook varkens houden. Hiervan zijn er zeventig bedrijven die als specialisatie varkens en pluimvee combineren.

Zowel voor varkensbeslagen als voor pluimveebeslagen gelden specifieke sanitaire uitrustingsvoorwaarden die moeten helpen om verspreiding van besmettelijke ziekten te voorkomen. Dit omvat onder meer eisen met betrekking tot los- en laadplaatsen, omkleedlokalen of hygiënesluizen en materialen, middelen en procedures voor het reinigen en ontsmetten. Die zaken zijn allemaal specifiek voorzien in het kader van de uitrusting.

Het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) en de auditeurs van de Onafhankelijke Certificerings- en keuringsinstellingen (OCI's) zien erop toe dat de activiteit 'houden van pluimvee' geen risico vormt voor 'het houden van varkens' en omgekeerd, als die al op dezelfde locatie aanwezig zouden zijn. Eventuele extra monitoring is, zoals daarnet meegegeven, een federale gelegenheid.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u, minister. Dit is eigenlijk een zeer geruststellend antwoord. Maar hoe zijn we zeker dat dit inderdaad niet samen gebeurt? Is dit gebaseerd op federale gegevens of zijn er ook parameters die op Vlaams niveau worden bepaald? Het zal wel correct zijn – wie ben ik om te twijfelen aan uw antwoord –, maar het is wel een rare vaststelling dat het wel in Nederland gebeurt en niet bij ons. Als het zo is, is dat des te beter.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): We hebben het hier al vaak over vogelgriep gehad. Het is echt wel een probleem aan het worden. Het is niet meer tijdelijk aanwezig, maar altijd, het hele jaar door. We zien dat er steeds meer hoogpatogene vormen aanwezig zijn die bijna uitsluitend ontstaan in intensieve pluimveebedrijven. Hoewel de bioveiligheid bij ons goed ontwikkeld is, is er toch wel veel onrust bij de mensen die dit opvolgen over de mogelijke risico's richting virale infecties bij mensen.

Minister, ik heb een vraag, maar ik denk dat dit vooral op Europees vlak zal moeten worden aangekaart. De bezorgdheid is er immers niet bij ons alleen, die is veel ruimer.

Hebt u de intentie om dit met de collega's op Europees niveau aan te kaarten en te zien of men van plan is om die toenemende druk van vogelgriep op de pluimveehouderij in het algemeen, en ruimer ook op de maatschappij, aan te pakken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel voor de bijkomende vragen.

Ik denk inderdaad dat we dit in de context van de Europese Landbouwwraad, samen met de federale collega, kunnen bespreken. Het is geen enkel probleem om dat op de agenda te plaatsen. Het is een goed idee en een goed voorstel.

De controle, collega Vandenhove, gebeurt op de gescheiden situaties. Wat dat betreft zit het ook wel goed.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het slotwoord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Het antwoord is geruststellend voor Vlaanderen, ten opzichte van Nederland. Ik kan niets anders concluderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Nederlandse resultaten met betrekking tot de technologie om stikstof te reduceren – 2714 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, uit een Nederlandse studie blijkt dat heel wat Nederlandse landbouwbedrijven meer stikstof uitgestoten hebben dan toegestaan. Dat zou te maken hebben met de technische apparatuur die stikstof zou moeten reduceren, die vandaag in Nederland wordt gebruikt. Die zou minder goed werken dan eerder was aangenomen. Vooral over de zogenaamde emissie-arme stalvloeren die melkveehouders gebruiken, zijn de onderzoekers zeer kritisch. In die vloeren wordt mest snel gescheiden van urine, maar er is geen bewijs dat die nieuwe technologie beter werkt dan de veel oudere apparatuur. Volgens het voorlopige onderzoek zouden de apparaten bij pluimveehouders en varkensboeren de uitstoot een kwart tot de helft minder reduceren dan wordt geclaimd. In het onderzoek werden veertig nieuwe stikstofreducerende apparaten opgenomen. Er werd bij duizenden boeren geanalyseerd hoeveel stikstof uit de mest vrijkwam.

De resultaten leiden in Nederland tot ongerustheid bij de betrokken landbouwers. Zij vrezen dat ze hun veestapel zullen moeten inkrimpen of dat hun vergunning zal worden ingetrokken.

Mijn vraag is in welke mate wij al dan niet conclusies moeten trekken uit die Nederlandse studie. Micro-economisch bekeken uiteraard niet, maar macro-economisch natuurlijk wel, want ook het Vlaamse stikstofakkoord zet vooral in op technologie om de stikstofuitstoot door de landbouw te reduceren. Als moderne technologie er mee voor kan zorgen dat er minder stikstof wordt uitgestoten, moeten we dat natuurlijk toejuichen, maar het onderzoek in Nederland toont toch wel duidelijk aan dat we die technologieën en die mogelijke oplossing ook moeten relativeren en niet als absolute oplossing moeten beschouwen. Zowel collega Tobback als ikzelf hebben in het stikstofdebat al ettelijke keren gezegd dat we moeten blijven inzetten op die technologie, maar dat we daar niet volledig op moeten vertrouwen. Ik denk dat het Nederlandse onderzoek aantoont dat we daar zeer relativerend mee moeten omgaan.

Minister, wat is uw reactie op het onderzoek in Nederland en de vaststelling dat technologieën om stikstof te reduceren, minder effect hebben dan eerder aangegeven? Uit diverse antwoorden is al gebleken dat u zelf een vrij grote believer bent in die technologische en wetenschappelijke oplossing.

Hebt u die resultaten uit Nederland al toegepast op Vlaanderen? Met andere woorden, is er op basis van de onderzoeken die daar onder andere op die vloeren gebeurd zijn, een simulatie gemaakt van wat de gevolgen daarvan zouden kunnen zijn voor Vlaanderen? Komt er in Vlaanderen een gelijkaardig onderzoek? Welke plannen heb u daaromtrent?

En zullen de vaststellingen uit Nederland consequenties hebben voor het in Vlaanderen moeizaam tot stand gekomen stikstofakkoord? Dat is uiteraard niet op korte termijn en micro-economisch, maar ik denk dat het wel belangrijk is om op macroschaal te bekijken in welke mate gelijkaardige conclusies die voor Nederland opgaan, ook zouden kunnen gelden voor Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dit is een belangrijke vraag, collega. Het betreft inderdaad een artikel in de Nederlandse pers over een conceptversie van een rapport van een belangrijke universiteit voor onze landbouw, namelijk die van Wageningen, dat vroegtijdig en slechts gedeeltelijk openbaar is gemaakt, begrijp ik. Het finale rapport is nog niet opgeleverd. Het is dan ook voorbarig om er al op te reageren en onmogelijk om exact in te schatten of dat Nederlandse onderzoek, als het eenmaal finaal is, een impact kan hebben op het stikstofakkoord. Aangezien er nog geen finale versie is, kunnen we de bevindingen ervan dus nog niet op Vlaanderen toepassen.

Er kan wel worden opgemerkt dat het Vlaamse Wetenschappelijk Team, de voorganger van het huidige Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veehouderij, WeComV, in vergelijking met Nederland in het verleden steeds een stuk conservatiever is geweest in het toekennen van reductiepercentages aan emissiereducerende vloersystemen voor melkvee. De meeste technieken hebben in Nederland dan ook een hoger reductiepercentage toegekend gekregen dan in Vlaanderen. Een van de redenen is dat het Wetenschappelijk Team destijds de gebruikte meetprotocollen in Nederland in vraag stelde.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister. Het onderzoek is inderdaad nog niet finaal. Ik hoop natuurlijk dat op het ogenblik dat dat wel zo is, we toch gaan bekijken in welke mate bepaalde conclusies transposeerbaar zijn naar Vlaanderen.

Het is inderdaad goed dat Vlaanderen daar voor een stuk conservatiever gehandeld heeft, maar voor mij is de conclusie ook dat het Wetenschappelijk Comité, op het moment dat het definitieve rapport er is, toch wel rekening moet houden met die bepaalde conclusies en moet bekijken welke consequenties daaruit kunnen worden getrokken voor Vlaanderen.

Mijn conclusie is heel duidelijk. We moeten realistisch zijn met de inschattingen die we maken van dat technologische onderzoek. We mogen daar niet te veel in een hoerastemming vervallen. Ik herhaal dat technologie en wetenschap kunnen helpen bij het oplossen van de stikstofproblematiek, maar dat we daar niet alles van mogen verwachten. Ik hoop ook dat bij de verdere uitvoering op het terrein met die elementen en dat macrogegevens rekening zal worden gehouden.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik wil graag even aansluiten bij de tweede tussenkomst van collega Vandenhove. Er mag natuurlijk een groot geloof zijn in technologie. Voor christendemocraten is het niet zo vreemd dat jullie erg geloven in dingen. Maar laat ons toch ook een beetje uitgaan van de wetenschap en van de conclusies uit zulke studies om inderdaad tot realistische inschattingen te komen.

Ik wil ook een beetje misbruik maken van deze vraag, minister, om eens te checken hoever het staat met het aantal varkenshouders dat ondertussen ingestapt is in de uitkoopregeling. Hebt u enig idee van een stand van zaken? Ik heb die vraag nog al eens gesteld. Toen had u nog geen gegevens. Het is ook verlengd. Het is misschien toch goed om te weten of er een zekere evolutie in zit en of u het gevoel hebt dat er wel op ingetekend wordt, dan wel of het aanvoelen is dat men door de huidige context toch weer aarzelt. Het is misschien goed om een stand van zaken te hebben.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, we weten dat Nederland een zekere voor-sprong heeft wat betreft regelluwe zones om bepaalde experimentele technieken te gaan toepassen. In Vlaanderen staat dat toch nog altijd in de kinderschoenen. Is in dat rapport ook bekeken in hoeverre die experimentele technieken ook al resultaten hebben opgeleverd? Dat kan immers ook voor Vlaanderen bijzonder interessant zijn.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het is op zich een relevante vraag van collega Vandenhove. Ik ben zelf ook wel een believer in die technologische oplossingen. Ik denk dat die technieken kunnen bijdragen om de stikstofemissies en -neerslag onder controle te krijgen, als een deel van de oplossing, en niet als een absolute oplossing.

Het is inderdaad belangrijk dat we voldoende stilstaan bij de effectiviteit van die technologie, niet het minst voor de landbouwer zelf, die daar veel geld in zal inves-teren, maar die ook geconfronteerd wordt met sectordoelstellingen die moeten worden gehaald. Als die niet gehaald worden, heeft dat ook repercussies voor de individuele landbouwer, die dan nog bijkomende inspanningen zal moeten doen binnen zijn sector. Het zou wel zuur zijn, als iemand te goeder trouw en na validatie heel veel geld investeert – en hij niet alleen, maar ook de maatschappij, want we gaan in sommige gevallen de investering tot 65 procent met belastinggeld ondersteunen – en als dan blijkt dat dat niet het verhoopte of verwachte effect heeft en er vervolgens nog extra inspanningen moeten worden geleverd door de individuele landbouwer. Dan is hij twee keer slecht af. Het is dus iets waar we wel waakzaam voor moeten blijven. Daarvoor hebben we natuurlijk ook dat weten-schappelijke comité opgericht, om die garanties te geven.

Een andere afspraak binnen heel het PAS-kader (Programmatische Aanpak Stik-stof) was dat we de technieken die in Nederland hun deugdelijkheid hadden bewezen, een soort 'fast lane' zouden geven. Ik maak ook van deze vraag gebruik om eens te peilen naar een stand van zaken daarvan.

Bart Dochy (cd&v): Ik wil nog even inspelen op dat laatste punt, die fast lane om ervoor te zorgen dat wat in Nederland als goed bevonden is, ook hier goed kan worden bevonden. Dat is belangrijk voor de snelheid van erkenning, maar het moet ook deugdelijk zijn, vandaar de vraag in welke mate de universiteiten of de wetenschappelijke instellingen samenwerken in dezen. Het heeft immers geen zin om tweemaal het warm water uit te vinden. En dat is ook belangrijk voor de ontwikkeling van de markt. Als er dergelijke zaken op de markt gebracht worden, is het goed dat de technieken in Nederland dezelfde zijn als die in Vlaanderen of dat ze inwisselbaar zijn, om een grotere markt te creëren en op die manier ook de concurrentie te kunnen laten spelen tussen de aanbieders van die technieken. Maar de eerste bekommernis is natuurlijk dat de technieken goed worden bevonden en dat daar het correcte onderzoek rond gebeurt.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega's. Wij, Vlamingen, zijn een bescheiden volk en dat siert ons. Maar we mogen soms ook wel trots en fier zijn. Als het gaat over technologie en wetenschappelijk onderzoek, zijn we daar vaak bij de beste leerlingen in de Europese klas.

Het zal u niet verbazen, collega, dat ik heel erg geloof in de technologische vooruitgang. Maar we weten allemaal dat dat 'trial and error' is. Je kunt niet groeien en innoveren zonder af en toe eens op je bek te gaan en af en toe eens te falen en fouten te maken. Dat moet kunnen. Daar moet men ook de ruimte voor kunnen krijgen, om uiteindelijk te kunnen innoveren. Maar het is daarbij inderdaad wel fundamenteel dat het wetenschappelijk gevalideerd is en dat bewezen is dat het

werkt. Daar zijn we het ook over eens. Innovatie, vernieuwing en technologisch onderzoek gaan voor een stuk hand in hand met wat gezonde conservativiteit, om ervoor te zorgen dat we niet gaan 'smossen' met middelen.

Het is genoegzaam bekend dat de problematiek in Vlaanderen dezelfde is als die in Nederland op het vlak van stikstof. Ik heb ook vanaf dag één gepleit voor een brug tussen Vlaanderen en Nederland. Het kan niet zijn dat we nog eens opnieuw tien doctoraten gaan wijden aan bepaalde technieken die in Nederland gevalideerd, bewezen, vergund en herhaaldelijk toegepast zijn zonder problemen en zonder rechtszaken. Er moet inderdaad een soort fast lane worden opgezet tussen Vlaanderen en Nederland.

Heel concreet heb je heel wat onderzoek lopen bij de universiteit van Wageningen. Er is ook ons eigen Lovenjoel, u ongetwijfeld bekend, met TRANSfarm, de boerderij van de KU Leuven, waar op dit eigenste ogenblik effectief getest wordt met de stikstofneutrale stal. De gesloten stalsystemen zijn perfect in staat om op heel korte termijn stikstofneutraal te zijn. De luchtwassers en de performantie op het vlak van water en elektriciteit gaan alleen nog maar kunnen verbeteren. En we zijn vandaag vooral ook in staat om met plasmareactoren de ammoniak die nog vrijkomt in de stal, om te zetten in bijvoorbeeld kunstmest.

Er is zoveel technologische vooruitgang in Vlaanderen waar we best fier en trots op mogen zijn en die we maximaal mogen ondersteunen, maar die natuurlijk één belangrijk element is in het antwoord op de reductie van stikstof in onze land- en tuinbouw. Ik wil op die manier wel mijn geloof daarvoor uitspreken, uiteraard genuanceerd, wat niet wegneemt dat we daar vol op moeten inzetten. De proefstalregeling is daar ook een belangrijk onderdeel van. Ik denk dat dat ook nodig is om die transitie te kunnen maken.

In verband met de opkoopregeling heb ik de exacte cijfers niet bij me. Collega Demir kent die ongetwijfeld wel. Ik denk wel dat ik met een ruime marge mag zeggen dat het er tussen de vijftig en de honderd zijn. Ik zal dan altijd wel juist zitten, in zo'n brede range. Dat is nog wat aan de magere kant, enerzijds vanwege de huidige prijzen in de Europese markt. Anderzijds is het ook wel zo dat de opkoopregeling van stallen tot dertig jaar relatief oké is, maar dat tussen dertig en veertig jaar en ouder dat bedrag tot ongeveer een derde van het oorspronkelijke bedrag zakt. Dat leidt natuurlijk tot wat minder attractiviteit. Ook voelen en horen wij in het veld dat de impactscore van een half procent een drempel is, net in die regio waar heel veel varkenshouders zitten, in de regio West-Vlaanderen. Ik denk dus dat een grondige evaluatie van die regeling misschien wel aangewezen is. Maar dan spreek ik hier voor mijn beurt. Dat zal nog voorwerp zijn van verder overleg, maar ik voel wel, zowel op het terrein als politiek, dat er minstens over kan en mag worden gesproken om die evaluatie te maken. De eerste verlenging is een feit. We zullen dan zien wat de effectiviteit van die opkoopregeling is.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Het is goed dat ook de collega's ingespeeld hebben op die Nederlandse studie en het hele gegeven van technologie en wetenschappelijk onderzoek. Natuurlijk, de vooruitgang is de vooruitgang. We moeten dat ondersteunen. Maar zeker in het beheersen van een probleem als stikstof moeten we dat zeker ook relativerend aanpakken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van het Departement Landbouw en het Vlaams Bijeninstituut in de bestrijding van de Aziatische hoornaar – 2736 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik ben heel bekommerd om onze bijen. Het is ook de Week van de Bij. Er worden zelfs oproepen gelanceerd om een bed and breakfast voor bijen in de eigen tuin te maken. Die bezorgdheid over hun toekomst leeft dus ook wel bij de mensen. Ik heb enkele weken terug ook een actuele vraag gesteld in de plenaire vergadering. Die was eigenlijk bedoeld voor minister Demir, maar u hebt daar toen heel goed op geantwoord. Ik kom vandaag opnieuw naar u, aangezien er een betrokkenheid is van het Departement Landbouw en Visserij.

Ik moet hier niet herhalen dat bijen enorm belangrijk zijn, voor verschillende zaken, voor onze biodiversiteit, maar ook voor ons voedsel. De bij levert immers voor ongeveer 75 procent een bijdrage ter zake. Dat kunnen we dus echt niet naast ons neerleggen. Ik heb al aangehaald dat de bestrijding van de Aziatische hoornaar een van de belangrijkste problemen is. Er zijn er uiteraard nog. Ik kom daar straks wellicht nog even op terug. Dit is echter een van de elementen waarop we vooral moeten inzetten. Een tijdje terug werd daarvan werk gemaakt via een partnerschap tussen Vlaanderen en het Vlaams Bijeninstituut. De ministers van Landbouw en Omgeving namen elk de helft van het budget voor opsporing en bestrijding voor hun rekening. Het Vlaams Bijeninstituut coördineerde de bestrijding.

Nu vernam ik via de pers en uiteraard ook via contacten in het Vlaams Bijeninstituut dat zij aan de alarmbel trekken. Zij vinden dat er nog heel wat werk aan de winkel is inzake de bestrijding van de Aziatische hoornaar. Ze zeggen dat dit te laat komt, dat de coördinatie ontbreekt. Dit is ook al voorgelegd aan minister Demir in diverse vragen om uitleg. Zij heeft aangekondigd dat er tegen de zomer een beheerregeling komt. Het is wel opmerkelijk dat het Departement Landbouw en Visserij de taak eigenlijk overlaat aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en dat de rol van het Vlaams Bijeninstituut wat vaag blijft. Er is toch minstens onzekerheid of onduidelijkheid over of zij verder zullen kunnen meehelpen aan de bestrijding. Zo niet zou dat bijzonder jammer zijn, aangezien zij erg veel ervaring hebben, en mensen op het terrein, die ook een heel groot hart voor de bijen hebben.

Minister, waarom zou het Departement Landbouw en Visserij geen actieve of financiële partnerrol meer hebben in de nieuwe beheerregeling voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar? Waarom was dat dan wel het geval bij het vorige plan? Wat is het verschil? Die verschuiving, hoe komt dat?

Minister Demir liet weten dat het Departement Landbouw en Visserij wel heel wat opmerkingen heeft geformuleerd bij de beheerregeling. Waarover gingen die opmerkingen? Hoe zal dit worden afgestemd op het Vlaams bijenteeltprogramma? Wie zal de coördinerende rol op zich nemen? Daarnet zei ik dat het Vlaams Bijeninstituut zich wat gepareerd voelt. Is er sowieso nog een rol voor dat instituut bij de bestrijding van de hoornaar? Zult u bij minister Demir bepleiten dat zij daar ook nog in kunnen worden betrokken?

Er werd aangekondigd dat de beheerregeling er tegen de zomer zal zijn, maar dat is het midden van het hoornaarseizoen. Zijn we dan niet te laat?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, dank u wel. Het beleid inzake de bestrijding van invasieve soorten, zoals de Aziatische hoornaar, is inderdaad de bevoegdheid van collega Demir en haar administratie, het Agentschap voor Natuur en Bos. De imkerij valt wel onder mijn landbouwbevoegdheid en wordt opgevolgd door het Departement Landbouw en Visserij. Er zijn dan ook meerdere overlegmomenten geweest over hoe we de coördinatie en monitoring van de problematiek het best aanpakken en hoe we dat het best financieren binnen de stuurgroep ontwerp-beheerregeling Aziatische hoornaar, waaraan het Departement Landbouw en Visserij actief deelneemt. Binnen de stuurgroep was er sinds 2020 geen overeenstemming over de taakverdeling en de budgetverdeling. Gelet op de hoogdringendheid van het dossier zijn zowel het ANB als het Departement Landbouw en Visserij akkoord gegaan om ad hoc verder te werken op basis van de verlenging van de bestaande beheerregeling uit 2019. De imkerij is immers betrokken partij en ondervindt inderdaad schade door de Aziatische hoornaar. Op 14 maart jongstleden zijn de nodige afspraken gemaakt om een correcte en wederzijds gedragen taakverdeling vast te leggen. De definitieve beheerregeling zal dan ook door het ANB worden gecommuniceerd.

De Aziatische hoornaar vormt een bedreiging voor zowel de wilde bestuivers als de honingbijen. Daarom is en blijft het belangrijk om oog te hebben voor de globale impact van de problematiek van de hoornaar op de totale biodiversiteit van onze leefomgeving, de imker en de burger inclusief. Het Departement Landbouw en Visserij zal zich inzake de beheersing van de Aziatische hoornaar vanuit zijn bevoegdheid focussen op de imkerij, die binnen deze globale impact dus een groot deel van de schade ondervindt. Daarbij gaat de aandacht vooral naar monitoring van de Aziatische hoornaar, de opleiding van de professionele verdelgers en de bescherming van de bijenstanden. Het Praktijkcentrum Bijen is het geschikte platform en het Strategisch Plan Bijenteelt het best geplaatste instrument voor het realiseren van die doelen. Sinds 1 januari van dit jaar is het Strategisch Plan Bijenteelt, dat loopt tot 2027, de opvolger van het Vlaams bijenteeltprogramma. Het is ook ingekanteld in het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De financiële engagementen van het departement in het kader van die duurzame beheerregeling kunnen dus worden ingevuld vanuit die budgetten, voor in totaal 423.000 euro per jaar, waarin is voorzien voor het Strategisch Plan Bijenteelt.

De rol van het Vlaams Bijeninstituut als ervaringsdeskundige kan uiteraard niet worden geminimaliseerd. Het is de bedoeling dat het instituut verder deze rol binnen het Strategisch Plan Bijenteelt op zich kan nemen. Daarbij wordt gestreefd naar samenwerkingsverbanden waardoor de breedst mogelijke expertise binnen de hele imkerij kan worden ingezet in een project. De aanwezige expertise van het Vlaams Bijeninstituut wordt ook door mijn departement alvast zeer gewaardeerd.

Een definitieve beheerregeling blijft dus de beste verzekering voor een efficiënte coördinatie op het veld en daaraan gekoppeld de bestrijding van de Aziatische hoornaar door professioneel opgeleide verdelgers. Het voorkomen of verdelgen van primaire nesten is de meest efficiënte manier om de problematiek aan te pakken en in te dijken.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, dank u voor de verduidelijking, onder andere ook wat de financiering en de opname in het GLB betreft. Ik wil toch eventjes terugkomen op de rol van het Vlaams Bijeninstituut. Er is de coördinatie, die belangrijk is. Zij hebben in het verleden ook al heel wat werk geleverd, met heel wat vrijwilligers, die een hart hebben voor de sector. Zij hebben ook enorm veel kennis, en een heel groot netwerk. Ik zou hen dus zeker niet loslaten. Ik ben al blij dat u zegt vast te houden aan de samenwerkingsverbanden, maar ik denk dat hun rol zeker niet kan worden onderschat. Ze hebben ook een heel goed werkend

systeem, waarbij ze de aanwezigheid van de nesten ook doorgeven aan Europa. Dat is ook een verplichting. Dat gebeurt via Vespa-Watch. Ik weet niet hoe dat in de toekomst zal gebeuren. Zal dat nog altijd via het Vlaams Bijeninstituut zijn, of wordt dat overgenomen in het kader van de nieuwe regeling die men ter zake wil aanvatten?

Algemeen gesproken, het thema leeft echt wel bij de mensen, en ook bij de lokale besturen. Wij hebben ook in onze stad een aantal lokdozen ter beschikking gesteld van inwoners. Die waren in een-twee-drie de deur uit. De mensen willen dus ook hun duit in het zakje doen. Sommige steden geven zelfs financiële tegemoetkomingen als men een nest vindt en laat vernietigen. Zou Vlaanderen de lokale besturen kunnen ondersteunen om die preventie en opsporing bij de mensen te faciliteren?

Er is nog een ander element. Ik ben ook voorzitter van de Ieperse brandweerzone. Ik heb vastgesteld dat de federale subsidie voor de verdelging van de Aziatische hoornaar is weggevallen, tenzij mijn informatie verkeerd is. Dat is toch wel opmerkelijk. Nu moet een particulier die de Aziatische hoornaar laat verdelgen, dus blijkbaar betalen aan de brandweerzones. Ik vroeg me af of u eventjes bij uw federale collega kunt horen hoe het daarmee zit, want dit is toch wel bijzonder jammer, zeker nu de nood zo hoog is. Het is niet veel, ik denk dat het 60 euro of zo is, maar als je iedereen mee aan boord wilt hebben, waarom moet die subsidie dan wegvallen? Telefoon dus even naar de overkant van de straat, zodat de bestrijding van de Aziatische hoornaar op een heel laagdrempelige manier door iedereen, door alle mensen in de samenleving, mee kan worden aangepakt.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik begrijp dat er wijzigingen in de aanpak zijn. Ik betreur echt wel dat er hierover veel overleg moet plaatsvinden en dat er blijkbaar onenigheden zijn over budgetten en wie wat mag of moet doen. Dit is immers echt een probleem. In 2021 zijn er 125 nesten verdelgd, in 2022 1250. Dit jaar zitten we al aan een hoger aantal dan vorig jaar. Dat gaat echt exponentieel. Het is ook belangrijk dat er snel in het seizoen wordt ingegrepen. Ik volg de vraagstelling ter zake van collega Talpe. In een eerste fase zijn de nesten klein, maar in een tweede en derde fase krijg je veel grotere nesten, die veel moeilijker te verdelgen zijn en ook veel hoger, dus moeilijker bereikbaar zijn. Het is dus nu dat we echt alles op alles zouden moeten zetten wat die verdelging betreft. Ik begrijp niet waarom dit niet vlotter kan gaan. Iedereen is blijkbaar overtuigd van de ernst van de situatie, iedereen ziet ook in welke bedreiging dit kan zijn en toch vindt men het nodig om daar eigenlijk wat ruzie – als ik het zo mag zeggen – over te maken. Ik vind dat echt een heel spijtige zaak en ik denk dat we dat zeer zwaar zullen moeten bekopen, want dit gaat echt de verkeerde kant op.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Collega Steenwegen, ik ben enigszins verbaasd dat u die discussie drie weken geleden niet hebt aangezwengeld in de commissie Leefmilieu, waar u toch ook regelmatig aanwezig bent. We hebben toen de discussie gehad met minister Demir, die aangaf dat er inderdaad overleg was geweest en dat er pas tegen de zomer een plan zou zijn, wat laat is. Ook gaf ze aan dat er in meer middelen is voorzien voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar, maar dat ze die middelen voornamelijk op de natuurgebieden oriënteert. Ik denk dat dat een knelpunt is: de Aziatische hoornaar zal zich immers natuurlijk niet laten leiden door een afbakening tussen natuurgebied en niet-natuurgebied. Ik denk dus dat er werk is voor de lokale besturen om via hun brandweerdiensten, via Vespa-Watch in te zetten op de verwijdering van die nesten, want als er per nest een paar tientallen jonge koninginnen uitvliegen, dan krijgen we op den duur een probleem zoals dat

in Frankrijk bestaat. Vanuit de imkerij zal er wel aan de kasten worden ingegrepen, zal men zich daarmee bezighouden, maar dit zal natuurlijk wel een impact kunnen hebben op het wildebijenbestand. Ik denk dus dat er ook een goede afstemming nodig is. Minister, ik hoop dat minister Demir snel werk maakt van dat beheerplan, zodat dat snel kan worden uitgerold, en dat u dan vanuit uw rol, vanuit de imkerij daar ook de nodige ondersteuning aan kunt geven.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega De Roo, dank u wel voor de mooie samenvatting. De ernst mag en kan inderdaad niet worden onderschat. Wat mij betreft, is dat ook niet het geval, maar er is nu eenmaal een verdeling, en die zal zich ook wel uiten in het plan op zich. Ik denk dat wij maximaal onze rol moeten spelen en onze verantwoordelijkheid zullen nemen om de imkers maximaal te ondersteunen. Van het budget van 423.000 euro gaat er 100.000 specifiek naar de bestrijding daar. Dat is toch niet onbelangrijk. Ik denk ook dat het Vlaams Bijeninstituut daar blijvend bij moet en zal worden betrokken. Voor de lokale besturen, die natuurlijk voor van alles en nog wat verantwoordelijk zijn, zijn er middelen om daar ook projectmatig mee aan de slag te gaan. Op die manier kunnen zij ook worden ondersteund, kunnen ze samen met de lokale imkervereniging projecten opzetten daarrond. Dat kan een thema zijn.

Ik begrijp dat de retributie op het niveau van de brandweer verschilt van zone tot zone. Dat kan een aandachtspunt zijn. Ik kan mijn collega daar eens over aanspreken als blijkt dat daar in het verleden financiering voor was en nu niet meer. We weten echter allemaal dat heel wat diensten van onze brandweerzones ten aanzien van particulieren betalend zijn geworden. Ik denk dat het vooral een lokale politieke, beleidsmatige keuze is in hoeverre je dat al dan niet doorrekent.

Concluderend, we zijn ons zeer bewust van de problematiek. Ik word daar ook heel regelmatig op aangesproken. We zullen er dus alles aan doen om dat zo snel mogelijk in te dijken.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, Albert Einstein zei dat als de bijen uitsterven, ook de mens sterft. Ik denk dat alle collega's hier het aanvoelen met mij delen dat we het probleem, dat structureel en heel nijpend is, echt wel moeten aanpakken. Ik pleit nogmaals voor een heel goede coördinatie, ook al is er nu een zekere splitsing of verdeling en moeten we nog eventjes wachten op de beheerregeling. Ik wil terugkomen op mijn actuele vraag in de plenaire vergadering. Ik heb toen gevraagd dat men de vinger aan de pols zou houden op het terrein, bij de Imkersbond, bij het Vlaams Bijeninstituut, en ook bij diverse onderzoekers aan onze universiteiten die daar ook mee bezig zijn. Er zijn heel wat mensen op het terrein. Ik denk dat er nu in totaal tienduizend imkers zijn. Vorig jaar hebben er zich nog meer dan achthonderd geregistreerd. Dat zijn allemaal mensen met heel veel passie voor wat ze doen. Zij zijn ook allemaal geëngageerd. We moeten alle neuzen in dezelfde richting krijgen, op een positieve manier, niet van 'wie moet er nu wat doen', terwijl men voelt dat er geen coördinatie is. Ik denk dat het op dat vlak wel strakker kan.

Wat de betaling voor de brandweerzone betreft, ik dacht dat dat voor alle zones hetzelfde was, maar zal nog eens nagaan of dat per brandweerzone is. Blijkbaar is dat recent gewijzigd. Ik zal dat nog eens moeten nagaan, en ervoor zorgen dat dat in onze zone niet betalend is voor onze inwoners.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de besmetting van Europese runderen door de exotische ziekte EHD – 2738 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, we zijn vandaag gestart met dierengezondheid, en we eindigen er ook mee.

Het Franse voedselagentschap meldde dat in ons buurland runderen zijn besmet met de epizoötische hemorragische ziekte (EHD). Net als bij blauwtong wordt deze ziekte overgedragen door knutten, ook wel kriebelmuggen genoemd. Alle herkauwers zijn gevoelig voor deze ziekte, die onder andere koorts, kreupelheid en ademhalingsstoornissen veroorzaakt en dodelijk kan zijn voor runderen.

Gelukkig kan het virus niet op de mens worden overgedragen. Eind vorig jaar werd de ziekte vastgesteld op Sardinië, later ook in Sicilië en Spanje. Vijftien jaar geleden was het nog ondenkbaar dat deze ziekte ooit in Europa zou aankomen, maar door de klimaatverandering kunnen de kriebelmuggen nu ook hier overleven.

Een vaccin voor het virustype dat in Europa werd vastgesteld, is er nog niet, en dus moeten we extra waakzaam zijn. Frankrijk zet alvast een waarschuwings-systeem op poten om verdachte gevallen te analyseren. In ons land is volgens het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV) nog nooit EHD vastgesteld. Dierengezondheidszorg (DGZ) Vlaanderen laat alvast weten ook in te zetten op extra alertheid.

Minister, wat mogen we onder die extra waakzaamheid verstaan? Is er bijkomende monitoring en zijn er extra maatregelen voorzien?

Zijn er transporten van runderen tussen Spanje en Frankrijk enerzijds en Vlaanderen anderzijds? In welke grootteorde moeten we die transporten zien?

Hebt u contact met uw federale collega's Clarinval en Vandenbroucke om de situatie gezamenlijk op te volgen? Zo ja, wat kan daar ondernomen worden?

Zijn er op Europees niveau maatregelen te verwachten? Zo ja, welke?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, u hebt verwezen naar het begin van deze commissie. Ik heb toen op die eerste vraag inderdaad geantwoord dat dierengezondheid een federale aangelegenheid is. Maar als er binnen die federale bevoegdheid maatregelen worden genomen en kunnen worden genomen, betekent dat niet dat wij vanuit onze bevoegdheid Landbouw dat nieuws niet mee op de voet opvolgen.

Zo zijn onze diensten structureel in overleg met de bevoegde federale diensten om onder andere de evoluties inzake dierziekten mee op te volgen. Dat spreekt voor zich. DGZ Vlaanderen is inderdaad op de hoogte van de dreiging en is alert voor de verspreiding van de ziekte, net zoals dat geldt voor elke andere ziekte. DGZ begeleidt veehouders en dierenartsen bij de monitoring, bestrijding en preventie van deze dierziekten.

De Europese Diergezondheidsverordening deelt dierziekten op in vijf categorieën. EHD behoort tot de categorie 'dierziekten D en E', waarvoor maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat deze zich verspreiden en waarvoor bewaking nodig is binnen de EU. Dierziekten van categorie D zijn dierziekten die zich via internationale

handelaren, vervoerders of reizigers verspreiden en die de Europese Unie wil indammen. Landen moeten voldoen aan Europese regels voor vervoer van en naar de EU en ook binnen de EU. Dan zijn er nog de dierziekten van categorie E. Dat zijn ziekten die ook in de gaten gehouden moeten worden. Lidstaten moeten zich houden aan Europese regels om ook die ziektes te melden.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Het is natuurlijk heel belangrijk voor de Vlaamse landbouwsector, dus deze vraagstukken zouden ook heel belangrijk moeten zijn voor de Vlaamse minister van Landbouw. Ik ben dan ook tevreden dat u dit toch wenst te bekijken.

Volgens het Franse voedselagentschap valt het ook niet uit te sluiten dat dit geïntroduceerd werd door het vervoer van besmet vee. U hebt ook naar dat transport verwezen. Frankrijk verwijst dus ook naar een verhoogde waakzaamheid bij het transport van levende runderen. Runderen worden in groten getale geïmporteerd en geëxporteerd, en Vlaanderen is ook een belangrijke doorrijregio voor dat transport. Bij dit transport moeten bestuurders of de begeleiders beschikken over een getuigschrift van vakbekwaamheid om het transport van runderen, varkens en pluimvee te mogen doen. DGZ organiseert op regelmatige basis examens om dat getuigschrift te kunnen behalen, en dat getuigschrift staat ook beschreven in een Europese verordening.

Ik wilde dus als bijkomende vraag graag weten wat het departement Landbouw onderneemt om landbouwers en vervoerders van landbouwdieren te informeren over de mogelijke risico's die met die transporten gepaard gaan, en dus over de voorwaarden om langdurig transport te mogen doen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat dat binnen de scope van de bevoegdheden, binnen de taakverantwoordelijkheden van DGZ valt, om de juiste opleidingen, informatie en sensibilisering te kunnen voorzien. Dus ik denk dat dat mijn antwoord is op uw bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik denk dat er al langer heel wat bezorgdheden zijn rond die langeafstandstransporten in de landbouwsector. Ik zal mij dus zeker bevragen over welke maatregelen daar genomen worden om toch te gaan kijken of dat getuigschrift rond die vakbekwaamheid effectief voldoende wordt opgevolgd, en of die examens voldoende zijn. Dus ik zal mij daar verder over bevragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.